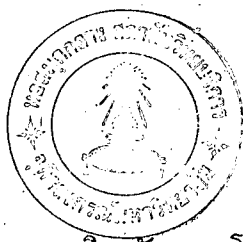

การวิจัยและการค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันวงการศึกษได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียนการสอน วิชา สังคมศึกษาขึ้นเป็นลำดับ ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิชาดังกล่าวนี้กว้างขวางยิ่งขึ้น สำหรับใน ประเทศไทยเรานั้น ได้มีผู้วิจัยและศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา พร้อมทั้ง ได้แสดงความคิดเห็นและขอเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ คือ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ จิตบุญรวม เหว้าพัฒนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญว่า มีอะไรบ้าง และมีมากน้อยเพียงใด ในการดำเนินการวิจัย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนโรงเรียน ต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนในโครงการ ปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวนประชากร ๔๐๐ คน เป็นครู ๑๐๐ คนใน ๒๐ โรงเรียน คือโรงเรียนรัฐบาล ๘ โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ๘ โรงเรียน โรงเรียนสาธิต ๒ โรงเรียน และโรงเรียนในโครงการปรับปรุงของกรมวิสามัญศึกษาอีก ๒ โรงเรียน ส่วนประชากรที่เป็นนักเรียน ๓๐๐ คน ใน ๑๒ โรงเรียน เป็นโรงเรียนรัฐบาล ๔ โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ๔ โรงเรียน โรงเรียนสาธิต ๒ โรงเรียน และโรงเรียนในโครงการปรับปรุง ของกรมวิสามัญศึกษาอีก ๒ โรงเรียน ผลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า วิธีสอนของครูยังไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะโรงเรียนขาดอุปกรณ์ มีก็เป็นของไม่ทันสมัย ครูมีชั่วโมงมาก ไม่มี เวลาเตรียมการสอน การสอนของครูไม่มีกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนไม่มีโอกาสฝึกทักษะ

จิตบุญรวม เหว้าพัฒนา, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตคณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘).

โรงเรียนมีหนังสือสำหรับคนคว้านอยมาก ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร โรงเรียนส่วนน้อยมีชุมนุม
 สังคมศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การปรับปรุงการสอนสังคมศึกษาให้ดีขึ้น จำเป็นต้องอาศัย
 ความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือตัวครูต้องหาทางปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิธีสอนให้ดียิ่งขึ้น หมั่น
 ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการ ก็จะต้องจัดอบรมครู ปรับปรุงหลักสูตร
 ประมวลการสอนและแบบเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ด้านโรงเรียนก็ต้องให้ความช่วยเหลือในการ
 จัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ครู โดยการจัดหาหนังสือสำหรับคนคว้า จัดหาอุปกรณ์การสอน ตลอดจน
 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นทุกวิถีทาง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พานี แสงกิจ^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุง
 การสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ
 การปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษา และทัศนของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
 ในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เพื่อเป็นแนวทางในการ
 เสนอแนวคิดในการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู
 โรงเรียนรัฐบาลทั้งโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา ในจังหวัดพระนคร
 รวม ๑๔ โรงเรียน จำนวนประชากร ๗๒๘ คน ครู ๕๑ คน และนักเรียน ๖๗๗ คน ผลของการ
 วิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ติดต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ด้านการ
 สอนครูยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูสอนมากชั่วโมงเกินไป และต้องสอนหลายวิชา มีงานพิเศษ
 ต้องทำอีกมาก และนักเรียนในควมรับผิดชอบมีจำนวนมาก ทำให้ครูมีเวลาเตรียมการสอนน้อย
 เกี่ยวกับอุปกรณ์ ครูต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวซื้ออุปกรณ์มาใช้เอง เพราะอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้าน
 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้บริหารให้ความร่วมมืออย่างกลาง ทางด้านผู้ปกครองของนักเรียน
 ไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา อันเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรม และที่สำคัญนักเรียนเอง
 ขาดความสนใจ และมองไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษาเช่นกัน

001586

^๒พานี แสงกิจ, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 ๒๕๐๔).

ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเห็นว่า หลักสูตร กระแผน และเวลาสอนสังคมศึกษาไม่สมคูลยกัน แบบเรียนไม่เหมาะคานเนื้อหา รูปราง ภาษา กระคานที่ใช้พิมพ์ และภาพประกอบโรงเรียนสวนมากมีห้องสมค แต่ชาคหนังสือสำหรับคนควาเพิ่มเติมมีน้อยโรงเรียนที่มีห้องสังคมศึกษาและพิพิธภัณฑสังคมศึกษาเกี่ยวกับการวัดผล การสอน ครูเขาใจความมุ่งหมายคี่ ทั้งครูและนักเรียนชอบขอทคสอบแบบปรนัยและอคั่นยผสมกัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ สุปาคี โคตรจรัส^๑ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "แนวคิคเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนค่น" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ทลอคจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ประสขขณะมีการเรียนการสอนวิชานี้ในชั้นมัธยมศึกษาตอนค่น เฉพาะสายสามัญ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาให้คี่ขึ้น ผลจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ครูและนักเรียนสวนมากมีทัศนคคิตที่คคตต่อการเรียนและการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่การสอนยังมีประสิทธิภาพน้อยเนื่องจากความไม่สมคูลยระหวางเนื้อหาของหลักสูตร การกำหนดคคะแนน และกำหนดเวลาเรียนสำหรับวิชานี้ ภาะการการสอนและงานพิ ศษที่ครูต้องทำมีมาก ไม่มีเวลาเตรียมการสอน และโรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การสอน รวมทั้งหนังสืออ่านประกอบในห้องสมคไม่เพียงพอ ปัญหาสำคัญของครูอีกประการหนึ่งคคคือ นักเรียนไม่ค่อยสนใจ และไม่อยากเรียนสังคมศึกษา หนังสือแบบเรียนไม่เหมาะสมทั้งคานเนื้อหาวิชา และสภาพหนังสือ จากการค่นพบในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อขจคปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสังคมศึกษาให้คี่ขึ้น คิ่งนี้คือ รัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ ควรพัฒนาการเรียนการสอนวิชานี้ให้มากขึ้นสำหรับครูก็คคองพยายามปรับปรุงตนเองในคานบุคคคภาพ ความรู้ในเนื้อหาวิชา และวิธีสอน ส่วนฝ่ายบริหารก็ควรสนับสนุนการเรียนการสอนวิชานี้ทั้งในคานการส่งเสริมวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ การใช้อุปกรณ์การสอน หนังสือแบบเรียน การวัดผล การวางแผน ทลอคจนการจัดครูผู้มีประสิทธิภาพเพื่อทำการสอน

^๑สุปาคี โคตรจรัส, "แนวคิคเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนค่น" (วิทยานิพนค คุรุศาสตรมหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐).

ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ หน่วยศึกษานิเทศก์ สายสังคมศึกษา กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประชุมอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่ออบรมการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในการประชุมครั้งนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ สายสังคมศึกษาได้เสนอรายงาน "ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม" ซึ่งกล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนสังคมศึกษาดังนี้

๑. การเรียนการสอนปัจจุบันนี้ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและการให้ท่องจำ เพราะโรงเรียนไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ แผนที่ ภาพเปรียบเทียบ ประกอบการสอน ตลอดจนหนังสือสำหรับใช้คนควาประกอบการสอน พร้อมทั้งนั้นได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูผู้สอนควรจัดทำอุปกรณ์การสอนเท่าที่ทำได้ โดยร่วมมือกับนักเรียน ควรสะสมภาพวัสดุอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ประกอบการสอนได้ เช่น ภาพบุคคลวัฒนธรรม ภาพพุทธประวัติ โรงเรียนก็ควรให้ความสนับสนุนครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในทางการเงิน เพื่อจัดหาซื้ออุปกรณ์ชิ้นใหม่ ๆ ที่จำเป็น

๒. โรงเรียนมักไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา โดยแบ่งให้ครูสอนหลายคน โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของชั่วโมงมากกว่าความสำคัญของวิชา ทำให้การสอนวิชานี้ขาดความสัมพันธ์ไม่สอดคล้องกัน ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรให้ครูสอนเป็นวิชา ๆ ไป ไม่ควรแบ่งตามจำนวนชั่วโมงที่ขาดหรือเกินอยู่

๓. วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมีชั่วโมงสอนรวมกันคืออาทิตย์ละครั้งจัดเวลาน้อยเกินไป ไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณเนื้อหาวิชา ควรเพิ่มให้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมีเวลาเรียนวิชาละชั่วโมงต่อสัปดาห์

๔. การอบรมความประพฤติของนักเรียนไม่ควร เป็นหน้าที่ของครูศีลธรรมแต่ผู้เดียว ควรให้ครูทุกคนมีส่วนในการดูแลความประพฤติของนักเรียน ครูทุกคนควรเป็นตัวอย่างอันดีแก่นักเรียน ทั้งในทางบุคลิกลักษณะและความประพฤติ เพื่อสร้างศรัทธาเลื่อมใสแก่นักเรียน

๕. นักเรียนเห็นว่าวิชาสังคมศึกษาไม่สำคัญเท่าวิชาอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ และ คำนวณ และได้เสนอแนะให้ครูผู้สอนสังคมศึกษาอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความมุ่งหมายของวิชาที่เรียน ตลอดจนประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในวิถีประจำวันและอาชีพของนักเรียนในอนาคตด้วย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ปัญหาในการเรียน-
การสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม, (อัครสำเนา) พ.ศ. ๒๕๑๓.

๖. ปัญหาที่เกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของครูสังคมศึกษา คือ ครูที่สอนสังคมศึกษา ย้ายโรงเรียนบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนเรียนไม่ทัน และไม่สอดคล้องกับหลักสูตร และปัญหาของโรงเรียน บางโรงเรียนที่ไม่มีครูสังคมศึกษาโดยเฉพาะ จึงต้องจัดให้ครู ซึ่งไม่ถนัดสอนวิชาสังคมศึกษาสอนแทน นักเรียนจึงไม่ได้รับประโยชน์ในการศึกษาวิชานี้อย่างเต็มที่

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ อมรา มนัสวานิช^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการสอน สังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและสถานะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนต่อไป โดยการส่งแบบสอบถามไปยังประชากรในโรงเรียนรัฐบาล ๑๘ โรงเรียน ประชากร ๕๓๕ คน ผลของการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีปัญหา ทั้งด้านส่วนตัวและด้านการสอน คือด้านอาชีพ ใ้แก่ปัญหา เศรษฐกิจและความปลอดภัย ส่วนด้านการสอนขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากครูขาดวุฒิ และ ไม่ได้รับการฝึกหัดเกี่ยวกับการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะ ขาดแหล่งอุปกรณ์ หนังสือค้นคว้า ขาดวิทยากรที่คอยให้ความช่วยเหลือและหลักสูตรส่วนใหญ่ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันฝึกหัดครู และผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือแก่ครูในภาคการศึกษา ๒ ให้มากขึ้น ควรเพิ่มโรงเรียนบางตอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ควรจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์สังคมศึกษาประจำภาคขึ้น ควรจัดอบรมครู จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการสอนสังคมศึกษาในภาคการศึกษา ๒ ขึ้นโดยเฉพาะ ส่วนตัวครูก็ควรปรับปรุงตัวเอง ในด้านความรู้ และวิธีสอน เพื่อให้การสอนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และในปีเดียวกันนี้เอง เขาวภา สิงหะพันธุ์^๖ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนสังคมศึกษา

^๕ อมรา มนัสวานิช, "การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

^๖ เขาวภา สิงหะพันธุ์, "ปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่างภาคการศึกษา ๑" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่างภาคการศึกษา ๑" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนการช่างภาคการศึกษา ๑ ซึ่งผลของการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน สภาพการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของนักเรียน เพื่อให้บรรลุถึง เป้าหมายของการศึกษาประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครู ๓๔ คน นักเรียน ๔๕๕ คน จากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ เป็นประชากรจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ๑๔ แห่ง และใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัย การวิเคราะห์ค่าตอบ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์และหาค่าเฉลี่ย ผลจากการวิจัยปรากฏว่า การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาขาดประสิทธิภาพ ครูยังใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นส่วนใหญ่ ครูไม่ปรับปรุงการสอนน้อย ปัญหาที่สำคัญคือ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ขาดแหล่ง วิทยากร และหนังสืออ่านประกอบ และครูจัดกิจกรรมประกอบการสอนไม่มากนัก นักเรียนขาดความสนใจ และไม่เห็นความสำคัญของวิชานี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและวุฒิภาวะของนักเรียน โรงเรียนควรจัดหาอุปกรณ์การสอนสังคมศึกษา รวมทั้งหนังสืออ่านประกอบให้พอเพียง สถาบันฝึกหัดครู ควรปรับปรุงคุณภาพของครู หน่วยงานนิเทศศึกษารจะเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือ และครูสังคมศึกษาจะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ และปรับปรุงบุคลิกภาพ เนื้อหาวิชา วิธีสอน กิจกรรม และการวัดผลให้เหมาะสม

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ปราณี หัตถ์ฉัตร^๗ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนของโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงโปรแกรม -

---

^๗ ปราณี หัตถ์ฉัตร, "โปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔)

การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการแจกแบบสอบถามไปยังครู ๑๑๐ คน ทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ผลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ที่แตกต่างกันก็คือ ครูสังคมศึกษาโรงเรียนราษฎร์ สอนทุกวิชาในหมวดสังคมศึกษา และบางครั้งต้องสอนวิชาสายอื่น ๆ ด้วย ซึ่งปัญหานี้ไม่ค่อยเกิดกับครูโรงเรียนรัฐบาล การวางโปรแกรมการเรียนการสอนโรงเรียนรัฐบาลประกอบด้วย หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา และครูสังคมศึกษาร่วมกันแต่โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ครูสังคมศึกษาร่วมกันวางโปรแกรมเท่านั้น

และในปีเดียวกันนี้เอง สมศรี ช่างนก ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา จำนวน ๓๕ คน และครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาจำนวน ๑๔๔ คน ผลของการวิจัยปรากฏว่าสิ่งที่ปัญหา ทำให้การปฏิบัติงานของหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษายังไม่ได้ผลก็คือ ผู้บริหารยังไม่ได้วางโครงการเกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบของหัวหน้าสายวิชาไว้อย่างแน่นอน ทำให้หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาปฏิบัติงานไม่ได้เต็มที่ เพราะจะเกรงไปก้าวกายงานของผู้บริหาร และหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาเองก็ยังไม่เข้าใจภาระงานในหน้าที่ของตน เวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าสายวิชาก็น้อย เพราะมีชั่วโมงสอนมาก และครูยังให้ความร่วมมือน้อย เพราะหัวหน้าสายวิชาฯ ไม่มีอำนาจบังคับบัญชา ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา ควรจะศึกษางานเกี่ยวกับหน้าที่ของตนให้เข้าใจเสียก่อน และวางโครงการ การปฏิบัติงานของตนไว้อย่างแน่นอน แล้วจัดดำเนินการตามนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมศรี ช่างนก, "บทบาทของหัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ พูลสุข เรืองไทย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนหน้าที่พลเมือง
ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองใน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยัง
ครูผู้สอนวิชาหน้าที่พลเมืองจำนวน ๒๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน ๓๐๐ คน จาก
โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพมหานคร และได้ทำการสังเกตการสอนของตัวอย่าง
ประชากรเป็นเวลา ๓๔ ชั่วโมง ผลการวิจัยปรากฏว่า การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองใน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ และส่วนใหญ่ครูใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าการ
สอนวิธีอื่น นักเรียนยังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาเท่าที่ควร การค้นคว้าเพิ่มเติม
มีน้อยมักใช้แบบเรียนเพียงเล่มเดียว ครูใช้อุปกรณ์การสอนน้อย เพราะอุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ
ครูจัดกิจกรรมประกอบการสอนน้อย แต่นักเรียนและครูต่างก็สนใจและเห็นความสำคัญของวิชาหน้าที่
พลเมือง ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูผู้สอนวิชาหน้าที่พลเมืองควรรพยายามปรับปรุงตนเองด้วย
การหาความรู้เพิ่มเติมทั้งด้านวิชาการและวิธีสอน พยายามใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ และวางแผนการสอน
ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชานี้ ผู้บริหารควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาและหลักสูตร
วิชาหน้าที่พลเมืองให้ทันสมัยส่งเสริมความก้าวหน้าและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ครูอยู่เสมอ โรงเรียน
ควรจัดหาหนังสืออ่านประกอบและอุปกรณ์ใหม่ ๆ ส่งเสริมค่านิยมของครูและนักเรียน ผู้ปกครอง
องค์การ สถาบันต่าง ๆ ควรถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันกับโรงเรียนในการสร้างพลเมืองดี
สถาบันฝึกหัดครูควรปรับปรุงโปรแกรมการผลิตครู โดยเพิ่มเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองในหลักสูตร
ฝึกหัดครู ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกหัดครูมีประสบการณ์ในวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ รัชนี้ สาคนุรักษ์^{๑๐} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการสอนวิชา

^๑พูลสุข เรืองไทย, "การสอนหน้าที่พลเมืองในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

^{๑๐}รัชนี้ สาคนุรักษ์, "โปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร"
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

สังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ตามหัวข้อต่อไปนี้คือ การบริหารโปรแกรม บทบาทของครู และปัญหาในการดำเนินการสอนตามโปรแกรมเกี่ยวกับวิธีสอน การใช้อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การติดตามผล และการวัดผล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าหมวดและอาจารย์ผู้สอนสังคมศึกษาทุกท่านจำนวน ๔๖ คนในวิทยาลัยครูทั้ง ๙ แห่ง ในกรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยปรากฏว่า วิทยาลัยครูทั้ง ๙ แห่ง มีการวางโปรแกรมการสอนวิชาสังคมศึกษาทุกภาคเรียน โดยยึดถือเอกสารแนะนำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาของหน่วยงานนี้เทศก์ กรมการฝึกหัดครูเป็นหลัก ในการดำเนินงานตามโปรแกรม ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ได้เตรียมการสอนอย่างดี ได้มีการศึกษาหลักสูตร และรวบรวมเนื้อหาวิชา เพื่อเตรียมการสอนทั้ง ระยะเวลาสั้นและ ระยะเวลายาว แต่มีปัญหาคือ วิทยาลัยไม่ได้จัดเตรียมแหล่งคนควา และหนังสืออ่านประกอบ เอกสารทางวิชาการตลอดจนตำราสำหรับครูให้เพียงพอ อุปกรณ์การสอนแม้จะมีครบทุกอย่าง แต่มีจำนวนไม่พอเพียง และห้องสมุดมีหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักศึกษาคนควาเพิ่มเติมจำนวนน้อย วิธีสอนที่ใข้บ่อยคือการบรรยาย การอธิบายประกอบการซักถาม และการคนควาประกอบ ขณะเดียวกันก็แนะนำให้นักศึกษาติดตามเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวประจำวันจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น การอภิปราย รายงาน กิจกรรมต่าง ๆ จัดในรูปของชุมนุมและชมรม โครงการต่าง ๆ มีปัญหา คือ ขาดงบประมาณในการใช้จ่ายในด้านการวัดผลมุ่งวัดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนของนักศึกษา และครูเพื่อเก็บคะแนน อาจารย์ส่วนใหญ่ยังต้องการความช่วยเหลือในเรื่องวิธีสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา แหล่งวิชาการ วิธีสร้างและใช้อุปกรณ์ และวิธีการวัดผล

และในปีเดียวกันนี้เอง สิริวรรณ สุวรรณธาดา^{๑๑} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหา

^{๑๑} สิริวรรณ สุวรรณธาดา, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

สำคัญของการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะในแง่ความเหมาะสมของหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน และการวัดผล ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามกับ ๖ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานครจำนวน ๑๐ โรงเรียน โดยแยกเป็นครูจำนวน ๕๗ คน และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน ๔๘๐ คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงสถิติโดยหาค่าร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ ผลของการศึกษารังนี้โดยสรุปมีดังนี้ ครูมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทยมาก และเวลาเรียนน้อยไม่ได้สัดส่วนกัน แต่นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเหมาะสมดีแล้วในแง่ประมวลการสอน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดขึ้น ครูเห็นว่าตนเองควรมีส่วนร่วมในการจัดทำประมวลการสอนด้วย ทั้งครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยนั้น ยังไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความกระจ่างชัดของเนื้อหาในลักษณะสำคัญ ส่วนวิธีการสอนนั้นพบว่ายังไม่สู้ได้ผล เพราะครูส่วนใหญ่ใช้วิธีบรรยายตามเนื้อหาวิชา แบบบาง ครั้งจะยกปัญหาหรือหัวข้อที่สำคัญ ๆ มาอธิบายเพิ่มเติม นักเรียนก็ยังไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้เพียงพอ นอกจากการสอนยังประสบอุปสรรคด้านอุปกรณ์ ซึ่งมีน้อย อันเนื่องมาจากงบประมาณ และเวลาของครูผู้สอน ทั้ง ๆ ที่ครูและนักเรียนเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการสอนมากก็ตาม และในด้านกาารวัดผลวิชาประวัติศาสตร์ไทยนั้น พบว่าครูผู้สอนใช้ข้อทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยคู่กันไป แต่ทั้งครูและนักเรียนเสนอแนะว่า ควรใช้วิธีการวัดผลแบบอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยไม่ควรเน้นในด้านความจำแต่อย่างเดียว ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยให้เหมาะสมโดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยวิชาการโดยเฉพาะ เช่น สยามสมาคม หรือคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย เป็นต้น สถาบันฝึกหัดครูรวมทั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ควรมีบทบาทมากขึ้นในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ทั้งก่อนและระหว่างปฏิบัติงานของครู โดยเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านวิธีสอน อุปกรณ์การสอน และการวัดผล ครูสังคมศึกษาศาสตร์สร้างความรู้สึกตระหนักในความสำคัญและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ไทยในฐานะที่จะเป็นวิถึทางของการดำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกของชาติไทย คู่กันไปกับการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน

สำหรับด้านกาารวิจัยในต่างประเทศนั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้ดังนี้

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕^{๑๒} ได้มีการประชุมครั้งสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษาที่ Edicott House ของสถาบัน M.I.T., Dedham, Massachusetts โดยมี American Council of Learned Societies และ Educational Service Incorporated เป็นผู้อุปถัมภ์ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๐ คน โรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เข้าประชุมได้พิจารณา เรื่องหลักสูตรสังคมศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึง ระดับชั้นมัธยม โดยใช้วิธีการที่เคยใช้ในการทำ หลักสูตรคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เป็นแนวทาง แต่ปรากฏว่า การคิดหาโครงสร้างของวิชา ในสาขาสังคมศาสตร์นั้น บางวิชาที่จัดได้ง่าย บางวิชาที่จัดได้ยาก ที่ประชุมจึงมีความเห็นว่า ไม่ควรจัดวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาแยก แต่ควรจัดเป็นวิชารวมจนถึงชั้นมัธยม นอกจากนี้ในกรณีที่จัด เป็นวิชาเลือกเท่านั้น ผู้เข้าประชุมครั้งนั้นมีความเห็นว่า การสอนสังคมศึกษาควรใช้สถานการณ์ที่เป็น จริง ใช้วิธีการศึกษาคนควาจริง ๆ เช่น ในการสอนประวัติศาสตร์ ก็ควรให้เด็กรู้สึกว่ามีเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในยุคนั้น ห้องเรียนควรมีแผนที่ เอกสาร เครื่องมือ สิ่งจำลองภาพ กระจกเลื่อน ฟิล์ม หนังสือ ฯลฯ เป็นเครื่องประกอบการศึกษาคนควา เด็กเล็กให้ใช้วิธีการของนักวิทยาศาสตร์ ในการเรียนรู้ เด็กให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ รู้จักแก้ปัญหา การเรียนบางเรื่องก็ควรให้เด็กซึ่งพอ สมควร แทนที่จะเรียนพอไผ่ตาม ๆ ไปดังที่เคยปฏิบัติมา

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ Samuel Louser Long^{๑๓} แห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนา ได้ทำการ วิจัยเรื่อง "The Social Studies Teachers Political Socialization Agent : An Empirical Investigation of Role Perception and Role Performance"

^{๑๒} หน่วยศึกษานิเทศก์, คู่มือนิเทศการศึกษาวิชาสังคมศึกษา, (กรมสามัญศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ, ๒๕๑๑), หน้า ๒๕ - ๒๖.

^{๑๓} Samuel Louser Long, Indiana University, "The Social Studies Teachers Political Socialization Agent : An Empirical Investigation of Role Perception and Role Performance," Dissertation Abstracts, 4069 A, 1969.

โดยมีความเห็นว่า ครูสอนวิชาสังคมศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะต้อง รับผิดชอบในด้านการให้ ความรู้ และการมองเห็นคุณค่า เพื่อช่วยให้เยาวชนมีความคุ้นเคย และเข้าใจต่อระบอบการปกครอง ประเทศ จึงได้ทำการศึกษาเรื่องนี้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อมุ่ง ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ ของครูสังคมศึกษาในฐานะ Political Socialization Agent ว่าเป็นอย่างไรบ้าง ส่วน วิธีการในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา โดยแบ่งตามลักษณะ ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ เพศ เชื้อชาติ ประสบการณ์ และชนิดของโรงเรียนที่ทำการสอน นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อการเป็นศูนย์สังคมประภคิตวอย ผู้วิจัยได้ส่งแบบ สอบถามไปยังครูสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น ๖๔ แห่ง ในเมือง Indianapolis หลังจากได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แล้ว ได้สรุปผลของการวิจัยดังนี้

๑. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามระดับชั้นของการสอน ปรากฏว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสนใจและกังวลใจเกี่ยวกับการตีความหมาย พฤติกรรมนักเรียนในฐานะ Political Socialization Agent มากกว่าครูสอนสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒. การเปรียบเทียบบทบาทของครูสังคมศึกษา แบ่งแยกตามเพศ ปรากฏว่า ครูหญิง มีความรู้สึกเป็นอิสระในการสอนสังคมศึกษามากกว่าครูชาย เนื่องจากครูชายถือว่า ตนมีอิทธิพลตอ นักเรียนมาก นอกจากนี้ครูชายยังมีการแสดงออกในด้านการคัดค้าน และการให้ความคิดในเรื่อง ต่าง ๆ มากกว่าครูหญิง ส่วนในแง่ของการเป็น Political Socialization Agent นั้น ครูชายคิดว่าควรจะแสดงออกในแง่การเมือง หรือการมองเห็นคุณค่าของแต่ละคนตามธรรมชาติ ส่วนครูหญิงนั้น มีความเห็นว่าควรเป็นไปในแง่การรักษาดินมากกว่า

๓. การเปรียบเทียบบทบาท ของครูสังคมศึกษา แบ่งตามประสบการณ์ ปรากฏว่า ครูสอนสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์มากมักจะยอมรับบทบาทของตนในฐานะเป็น Political Socialization Agent มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนมากกว่า มีความสนใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาในการวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องราวที่ เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและชุมชนมากกว่าครูที่ขาดประสบการณ์ในการสอนวิชาอื่นอย่างเพียงพอ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ Philip John Besonen^{๑๔} ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of Social Sciences Requirements in the Preparation of Social Studies Teachers with a Comparison of Randomly Selected and Social Studies Leader Teacher Training Institutions". ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาข้อกำหนดทางสังคมศาสตร์ ในการเตรียมครูสังคมศึกษา โดยการเปรียบเทียบส่วนสำคัญต่าง ๆ ของโปรแกรมสังคมศึกษา ที่ได้จัดทำไว้แล้ว จึงได้ทำการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของอย่างกว้างขวางในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๐ - ๑๙๗๑ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาที่ได้เลือกเป็นตัวอย่างประชากร จำนวน ๖๐ คน และประชากรจากสถาบันที่เป็นผู้นำในการผลิตครูสังคมศึกษา จำนวน ๑๕ คน ผลจากการวิจัยปรากฏว่า โปรแกรมสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดโปรแกรมโดยยี่ควิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาแกน แต่ก็มีสถาบันบางแห่งที่จัดเตรียมโปรแกรมสังคมศึกษาโดยจัดวิชาต่าง ๆ ต่อไปเป็นวิชาแกน เช่น ภูมิศาสตร์ หลักรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา ตัวอย่างประชากรทั้ง ๒ กลุ่ม มีโปรแกรมสังคมศึกษา ที่ยังมีขอบเขตกว้างมากที่สุด เนื่องจากขาดเนื้อหาวิชาเสริมบังคับให้เรียน เรื่องราวที่ไม่เกี่ยวกับโลกตะวันตก การพัฒนาชุมชน และเรื่องชาติพันธุ์ของมนุษย์ กับบังคับให้มีการเรียนวิชาเนื้อหาผสมผสานกันเฉพาะวิชาในหมวดสังคมศาสตร์เท่านั้น สถาบันที่เป็นผู้นำในการผลิตครูสังคมศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขอบเขตของวิชาแกนต่าง ๆ ในสังคมศึกษาไว้มากมาย และให้ข้อคิดเห็นว่าวิชาประวัติศาสตร์ไม่ใช่องค์ประกอบเด่นสำหรับการจัดโปรแกรมสังคมศึกษาที่ไม่ได้ยี่ควิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาแกน และในปีเดียวกันนี้เอง Gordon Scott Bachus^{๑๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง

^{๑๔} Philip John Besonen, "An Analysis of Social Sciences Requirements in the Preparation of Social Studies Teachers with a Comparison of Randomly Selected and Social Studies Leader Teacher Training Institutions," Dissertation Abstracts, Vol 33. No 6 (December, 1972) P. 2797 A.

^{๑๕} Gordon Scott Bachus, "An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignments, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary Schools of Arkansas," Dissertation Abstracts, Vol 33 No. 5 (November, 1972), P. 2207 A.

"An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignments, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary Schools of Arkansas" ในการวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมทางด้านวิชาการของครูสังคมศึกษา และการกำหนดงานทางด้านการสอน ทักษะคติของครูสังคมศึกษาที่ต่อเนื่องหาวิชา และหลักสูตร ตลอดจนความก้าวหน้าทางอาชีพของครูสังคมศึกษาในการวิจัย เรื่องนี้ผู้วิจัยได้อางสมมุติฐานไว้ ๔ ข้อ คือ

๑. ครูสังคมศึกษาไม่ได้รับการเตรียมให้ได้รับความรู้กว้างขวางพอในหมวดสังคมศึกษาระดับอุดมศึกษา

๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ตรงกับวิชาการที่ตนได้เรียนมา

๓. ครูสังคมศึกษารู้สึกว่า สายวิชาของตนมีความสำคัญน้อยกว่าสายวิชาอื่น ในหลักสูตรมัธยมศึกษา

๔. ความล้มเหลวในการเตรียมครูสังคมศึกษานั้น เนื่องจากโปรแกรมสังคมศึกษาในวิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยที่จัดอยู่ในรัฐ Arkansas นั้นยังไม่ดีพอ

วิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษา ๖๐ คน ในโรงเรียนมัธยมในรัฐ Arkansas เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ

๑. แบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมทางวิชาการของครู การกำหนดงานในการสอนและความรู้สึกในงานอาชีพ

๒. ไซแบบฟอร์มของ Osgood คือ Semantic Differential ใช้วัดทัศนคติของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐ Arkansas ไม่ได้รับการเตรียมตัวทางด้านวิชาการอย่างเพียงพอในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าครูสังคมศึกษาส่วนมากได้เรียนทางสายวิชาประวัติศาสตร์มากกว่าวิชาอื่นในหมวดสังคมศาสตร์

๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาที่ไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานที่ตนได้เรียนมา

๓. จำนวนชั่วโมงของครูที่สอนมีมาก ซึ่งมีผลต่อทัศนคติของครูที่สอนเนื้อหาในสายอื่น ๆ ในหลักสูตรโรงเรียนมัธยมศึกษา

๔. โปรแกรมสังคมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการของรัฐได้จัดตั้งไว้เป็นมาตรฐานในระดับประกาศนียบัตรของครูสังคมศึกษานั้น มีขอบกว้างที่จะต้องแก้ไขมาก

๕. ในโรงเรียนที่มีเด็กเรียนเก่งจำนวนน้อย ครูสังคมศึกษาต้องทำงานหนักประมาณ ๓ ใน ๔ เทา เมื่อเปรียบเทียบกับครูสังคมศึกษาในโรงเรียนที่มีเด็กเก่งเป็นจำนวนมาก

๖. ครูสังคมศึกษาในรัฐ Arkansas ไม่สนใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกสมาคมทางวิชาชีพของครู ตลอดจนไม่สนใจที่จะอ่านนิตยสารที่เกี่ยวกับงานอาชีพของตน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย